

Het College van Burgemeester en Wethouders
van de Gemeente Wijdmeren
T.a.v. mevrouw R. van Rijn
Rading 1
1231 KB LOOSDRECHT

Wijdmeren, 4 maart 2020

Onderwerp: Advies over het protocol huisbezoeken sociaal domein

Geacht College,

Op 19 februari 2020 ontvingen wij het concept protocol van mevrouw Robin van 't Loo. In deze brief informeren wij u over onze bevindingen.

Huisbezoeken algemeen

Hoewel een en ander wellicht niet valt binnen het kader van het protocol huisbezoeken adviseert de adviesraad om systematisch huisbezoek meer in te zetten in de dienstverlenende en preventieve sfeer. Door met enige regelmaat huisbezoeken bij een klant af te leggen, krijgt de gemeente beter zicht op de situatie van de klant en op zijn of haar zorgbehoefte. Een dergelijk huisbezoek wordt afgelegd in de inventariserende sfeer en niet in de handhavende sfeer. Het huisbezoek hoort te worden afgelegd door een ambtenaar die geen handhavende functie heeft.

Algemeen oordeel over het protocol

Het protocol is, voor zover onze juridische kennis strekt, in overeenstemming met geldende wet- en regelgeving en jurisprudentie. Niettemin heeft de adviesraad wel een aantal opmerkingen en suggesties. Samenvattend vindt de adviesraad het protocol te weinig concreet.

Werkingsfeer van het protocol

De titel is "protocol huisbezoeken sociaal domein gemeente Wijdmeren". In de inleiding staat dat het van toepassing is op de uitvoering van de Participatiewet en overige uit te voeren regelingen. De uitwerking lijkt echter vooral te zijn toegespitst op de vaststelling van de rechtmatigheid van de bijstandsuitkeringen. De andere regelingen blijven daarbij ons inziens onderbelicht.

Positie van de klant

De adviesraad is voorstander van een goede controle op de rechtmatigheid van uitkeringen die in het kader van sociale regelingen worden gedaan. Fraude moet worden bestreden; niet alleen omdat dit de samenleving onterecht geld kost, maar ook omdat dit het draagvlak onder het stelsel ondermijnt.

Tegelijkertijd moet worden vastgesteld dat de positie van met name bijstandsgerechtigden onder de huidige wet- en regelgeving erg kwetsbaar is. Regelgeving is complex. Een fout is zo gemaakt. De inlichtingenplicht is verstrekkend en de bewijslast van de klant vergaand. Wellicht is dit begrijpelijk vanuit de doelstelling van de wetgever, maar dat vereist wel een prudente inzet van controlemaatregelen. Goedwillende klanten kunnen zich snel geïntimideerd voelen.

Onderscheid dienstverlening en handhaving

Huisbezoeken in het kader van de handhaving worden terecht als ingrijpend beschouwd. Daarom is het goed om een duidelijk onderscheid te maken tussen huisbezoeken in het kader van de dienstverlening en huisbezoeken in het kader van handhaving (vermoeden van fraude, of ter verificatie van de uitkering). In dit kader is het gewenst om in het protocol vast te leggen dat huisbezoeken in het kader van de dienstverlening, of in de preventieve sfeer nooit worden afgelegd door ambtenaren die belast zijn met handhaving.

Het protocol is erg beschrijvend

Het protocol beschrijft veel, maar is onvoldoende concreet. Het protocol beschrijft het wettelijk kader, nergens wordt concreet gemaakt wanneer de situatie is bereikt dat een huisbezoek onvermijdelijk is geworden als laatste controlemiddel.

Omdat een huisbezoek in het kader van de handhaving zo'n ingrijpend controlemiddel is, pleiten wij ervoor dat in het dossier een schriftelijke motivering van de noodzaak van een huisbezoek wordt opgenomen, zodat ook achteraf kan worden vastgesteld dat het huisbezoek proportioneel is geweest.

Toepassing in de praktijk

Papier is geduldig en de praktische toepassing uitermate belangrijk. Het protocol is vooral geschreven op de vaststelling van woon- en leefsituatie. De vraag is hoever dit gaat. De adviesraad is een casus bekend, waarbij een huisbezoek werd afgelegd om vast te stellen of de inhoud van de koelkast in overeenstemming was met recente kassabonnen van de supermarkt.

Ook is ons een casus bekend waarbij op woensdag een huisbezoek werd aangekondigd voor de volgende ochtend, waardoor de klant niet kon deelnemen aan de sollicitatietraining die door de gemeente zelf was georganiseerd.

Daarom adviseren wij de stappen rond een huisbezoek goed te motiveren en vast te leggen.

Publicatie van onderdelen van het protocol

Transparantie van de gemeente vereist ons inziens dat relevante delen van het protocol op de website van de gemeente worden gepubliceerd, dan wel dat deze gedeeltes op papier worden uitgereikt bij een huisbezoek. Sommige gemeenten hebben hun protocol in de vorm van een verordening vastgelegd, waardoor deze openbaar is gemaakt. Naar onze mening zou bijlage 1 (Algemene richtlijn huisbezoek) gepubliceerd kunnen worden.

Tot slot

Wij zijn graag bereid deze brief nader toe te lichten.

Hoogachtend,
namens de Adviesraad Sociaal Domein Wijdmeren.

w.g. M.J. Vredenduin